

o nočjo
velični
razpelib
ica).

'praznovanje', ki naj ne pomeni le nečesa, kar je namenjeno fizičnemu ugodju, izobilju, veseljačenju ipd.

Velikonočni prazniki so postavljeni v čas, ki pomeni konec zgodnje in začetek prave, zelene pomladi, zato lahko v mnogih njihovih sestavinah odkrijemo oblike starega, predkrščanskega verovanja, povezanega z duhovi plodnosti in rasti. Ti naj bi ljudem zagotavljali dobro letino, zdravje družini in živini in vse, kar je potrebno

nje butare
a).

nedelja v
Medvodab.

za nemoteno življenje. Krščanstvo je veliko teh sestavin prevzelo in jih navezalo oz. prilagodilo svojim pogledom in koledarju.

Cvetna nedelja

Teden pred veliko nočjo se imenuje VELIKI TEDEN. Uvaja ga CVETNA NEDELJA, ki je sicer krščanski spomin na sprejem Kristusa ob njegovem prihodu v Jeruzalem, toda stvar je veliko starejša. Praznovanje cvetne nedelje je izpričano že v 9. stoletju, vendar so že v predkrščanstvu ljudje praznovali praznik, povezan z verovanjem v posebno, nadnaravno moč rastlinja, dreves, grmov, zelišč in cvetic. Te naj bi pospeševale plodnost, odganjale zle duhove, varovale ljudi in živino pred strelo in drugimi nezgodami. Cvetna nedelja je povezana s prinašanjem svežega zelenja in rastlinja, spetega v velikonočne

oz. *cvetnonedeljske butare*, ter oljčnih vejic v cerkev k blagoslovu. Vendar nas morajo butare na Slovenskem zanimati tudi kot izraz lokalne in regionalne ustvarjalnosti; ne le po obliki, ampak tudi po njihovih nazivih. Prav slednji nam povedo, da so današnje butare le sodobna različica pradavnih verovanj, v katerih so ljudje uporabljali kombinacijo kruha ali peciva, okrašenega z mladim, pomladnim zelenjem. Kot darove so ga prinašali duhovom in demonom za zagotovitev vsega tistega, kar so v prihajajočem letu potrebovali. Ohranili so se stari nazivi za butaro (*prajtelj, presnec, potica, snop, pegelj, beganca, žegenj, vivnik, presta* in drugi). Vsi po vrsti pomenijo pecivo, kruh ali nekaj, kar je narejeno iz presnega testa. Raziskovalci namreč domnevajo, da so bile prvotne butare sestavljene iz različnih vrst pogač in peciva. Nekateri se zadnjih ostankov takih butar spominjamo še iz let po 2. svetovni vojni. Bile so okrašene s piškoti in jabolki in

Cvetnonedeljska butana prajkol v Kranjski Gori.

Otroci z butanami na poti v cerkev (Sora pri Medvodab).

Velikonočni okras vrta v Mostečnem.